

הַלְכוּת תַּפְלִין סִימָן 5

מ באר הגויחה

1 ביצה טו לפרוש
החוספות, ה סתבי
מפרידי מןראל סימן
קבא.

(ט) * וכשיגיע זמן ימשמש בהם ויברך, דליכא למתש שמא יישן בהם, * כיון שהשכים (ד) ויצא (ו) לדרך: ד. * הנה בא בדרך ותפלין בראשו (ט) ושקעה עליו (ו) תמה, או שהיה יושב בבית המדרש ותפלין בראשו (ט) וקדש עליו היום, יניח ידו עליהם עד שיגיע לבית, ואם יש בית קרוב לתומה שמשותפים שם, חולצים ומניחם שם: ה. * ויש מי שאומר שאם התפלין (ו) תפלת ערבית (ו) מבצעו יום עד שלא הניח תפלין, אין לו להניחם אחר כך:

באר היטב

(ט) לדרך, ודוקא הולך ברגליו או רוכב, אבל יושב בעגלה אסור להניחן שמא יישן בהם, כן כתב לכושי: (ו) תמה, מירי בחל, ואף על גב דאמרין בסמוך דאין צריך לחלצן ולילה זמן תפלין, שאני הכא דיש לחוש למו שיפגע בו יטעה לומר שמותר להניח אז תפלין, אבל בסמוך מדי שישב בביתו. וכן מה שכתב אחר זה קדש עליו היום, רוצה לומר, קדשת שפת עליו וצריך לחלצן, אבל בחל אין צריך, הינו, מאחר שהוא בבית המדרש וליכא חשש טועין, טו, והעלת תמיד לא כתב כן, עין שם: (ו) תפלת ערבית, אבל אם הוא לא התפיל אף על פי שהצבור התפילו ממך להניח תפלין, כגון אברהם:

שערי תשובה

ו תפלת ערבית, וכתב ברבי יוסף בשם רב משה, ברוך על התפלין בלילה או שצבור שהוא יום ונהיה לילה, אין צריך לבגד כשיגיע זמן הנחת תפלין, עין שם:

אין צריך לומר וצוננו קדם הזמן, ומכל מקום (ט) אם קדם וברך בלילה כשהניחם אין צריך לברך שנית בבקר: (ד) ויצא לדרך, ודוקא (ט) הולך ברגליו (ט) או רוכב, אבל יושב בעגלה אסור להניח שמא יישן בהם, ועין בבאור הלכה: ד (טו) ושקעה וכו'. רש"א זו (ט) מירי בחל, ולחלצן ולמשאן בידו הוא מתירא שמא יפלו ממנו בדרך, והתירו לו להניח ידו עליהם ולכסותם, ואף על גב דבסעיף ב אמרין דמביין שהם מכבד עליו אין צריך לחלצן, שאני הכא (ט) דמי שיפגע בו פן יטעה לומר שמותר להניח אז תפלין, אבל בסמוך מדי שישב בביתו, והאי ושקעה תמה, (ט) פרש"י, סוף שקיעה, דהוא צאת הכוכבים, דבבין השמשות אין צריך לחלצן ומורין פן למעשה, וכל זה מדינא, ובשם האר"י ז"ל כתוב שהיה נהג לחלצן אחר שקיעת התמה: (טו) וקדש וכו'. רוצה לומר, דבנישה בין השמשות ואי אפשר לו לשא אותם בידו לביתו מפני קדשת שבת, ולהשאיר אותם שם אי אפשר, דבבית המדרש שלהם היו בשדה, מקום שאין משמר (ט) מפני הגנבים, על כן התירו לו תכמים לנשואם עליו דרך מלבוש עד ביתו, אף צריך לכסותם שלא יראהו שהוא נושא תפלין עליו בשבת: ה (יז) מבצעו יום, ואפילו עוד היום גדול (ט) קדם שקיעה, לפי שקבר צשאו לזמן הזה לילה חפץ שכיבה בקריאת שמע ותפלה של ערבית, ואם יניח בו תפלין יחזר ויעשהו יום, וברי תן שתי קלות שסותרות זו את זו, אף האמרונים (ט) הסכימו להלכה דמתיב להניחן, (ט) וכלי ברכה, כל זמן שהוא קדם צאת הכוכבים, ואם הוא לא התפיל צדין אף על פי שהצבור התפילו, אין בכך כלום ויניחם בברכה (ט) אם הוא עדין יום, כיון שהוא אינו עושה שתי קלות שסותרות זו את זו, (ט) ודוקא אם לא הניחן באותו יום כלל, אבל אם כבר הניח תפלין רק שרוצה להניח גם עתה, אין ראוי להניחם אם הצבור כבר התפילו ערבית:

באור הלכה

אז על התפלין, וראיה לברכנו דעקר ראית העלת תמיד ותגרא"א הוא משה דאיתא שם בבביתא ומתירא שמא יאבדו וכו', וברי שם גם כן פסק הבריתא דאין לברך עד שיגיע הזמן, וכמו שפסק הטור ושלחן ערוך בהרא"ש, וכלא ברבנו פרץ וכמו שכתב הגר"א: א. * וכשיגיע זמן, עין במשנה ברורה כמה שכתבנו ומכל מקום אם קדם וכו', הוא מהדריש ר' עקיבא איגר שכתב דנוכל לסמוך בזה על דעת הרבנו פרץ, עין שם, ומשמע מזה דכלא השכים ויצא לדרך צריך לחזור ולברך אם ברך על התפלין בלילה, ומדובר ברבי יוסף שהוכח בשערי תשובה משמע דבריעבד בכל אגני אין צריך לחזור ולברך, ולא הביא ברבי יוסף טעם לזה, ואולי שבדיעבד נסמוך על שיטת רש"י ורבנו יונה שפסקירא להו דמאי דאמרין הלכה ואין מורין פן הוא אפילו לענין להניחם לבתחילה, אף בשלחן ערוך סעיף ב לא פסק כותיהו וצריך עיון למעשה, ומכל זה תבין דמה דנחגין איהו אנשים בימות החורף להניח תפלין ולברך עליהם תכף משעלה עמוד השחר, לא שפיר עבדי: * כיון שהשכים ויצא לדרך, עין במשנה ברורה, ועין בעטרת זקנים ובפרי מגדים במשפעות וזה סעיף קטן ג, שפסקו דאין לומר דאף בעגלה נראה להחזיר, ובארצות התיים מסכים להשתמירן, ונראה לי דאם הוא מתירא שמא יאבדו ונראה כדו לשמור, בודאי אין להתמיד אף ביושב בעגלה אחר דכלא הכי דעת העלת תמיד ותגרא"א להקל במניחן בשביל השמירה: ד * תיה פא בדרך וכו'. עין במשנה ברורה בסעיף קטן טו, והוא הידן דהוי מצי המחבר למינקט בתד אונא, הנה בא בדרך וקדש עליו היום גם כן לענין שבת, וכלקמן בסיומן רבו סעיף י, אלא דנקט לישא דגמרא, ונוכל לאמר דהגמרא אשמועינן וכוונתא, דאף שהוא עומד בתוך קהל ונראה אפילו הכי מועיל מה שהוא מניח ידו עליהם, ולא תלשינן פן ידגישו בו שהוא נושא עליו תפלין וגם יוצא כם מבית המדרש לחוץ בשבת, והא דלא נקט הגמרא ותמכר האי כבא דהנה יושב בבית המדרש גם כן לענין חל, פרץ השי"א בחל אם יושב בבית המדרש אין צריך להניח ידו עליהם (כל זמן שהוא בבית המדרש), והכל יודעין שם שלכפון מבצעו יום וליכא אסור, והמגן אברהם לא סבירא לה האי חלוק, כן כתבו האמרונים, ונראה לי לתרץ לדידה בפשיטות, דאשמועינן הגמרא כותא דאף כבא בדרך צריך להניח ידו עליהם פן יפגעו בו אנשים ויחשדוהו שהניח תפלין בלילה, ואינו דומה להא דסעיף ג בתה רוצה לצאת לדרך דמניחם ולא וכו' הפוסקים כלל דצריך להניח ידו עליהם, דשאני התם שהוא קרוב לעלות השחר והוא קרוב מאד להזמן דכדי שיעיר, אף אם פן יולד מזה דין חדש, דאם השכים כמה שעות קדם אור הבקר ומניחם דצריך להניח ידו עליהם, וצריך עיון למעשה, ותקורב אלי, דלהכי השמיט הרמב"ם האי ברייתא דהשכים לצאת לדרך, שתמהו הפוסקים על זה משום האי ברייתא דביצה טו ע"א דקאמרה דצריך להניח ידו עליהם, ומשמע לה דפליגי אהרדי בזה, ופסק כהאי ברייתא דביצה משום דאבאי כותא סבר כותא, וכעין זה כתב גם כן בארצות התיים דהברייתא סותרות אהרדי, עין שם: ה * ויש מי וכו' מפעוד יום וכו', עין במשנה ברורה כמה שכתבנו לילה זמן וזמן שכיבה בקריאת שמע וכו', הוא משלחן ערוך הגר"ז, ומתיר בזה קצת קשיא של האליה רבה, שהרי אסור תפלין בלילה איגנו משום לילה רק משום שנה וכבסעיף ג, ובזה קצת ניתא, ולפי זה לאותן האנשים הזוהרין לקרות עוד הפעם קריאת שמע בזמנה, ואין קוראין או אלא כדי לעמד בתפלה מתוך דברי תורה, וכלקמן בסיומן רלה סעיף א, אפשר שישתנה זה הידן, ועין עוד במשנה ברורה כמה שכתבנו דאם הוא לא התפיל עדין וכו' אם הוא עדין יום, דאם הוא בין השמשות נראה לי דלא יברך או, דכלא הכי הפרי מגדים מפסק על דברי המגן אברהם בסעיף קטן ב כמה שכתב דזמן הנחת תפלין הוא עד צאת הכוכבים, הגם דבדואי מתיב להניחן כיון שלא קדם עדין מצות תפלין, דברבי תורה ספקא לתמרא ושמא הוא עדין יום, וכמו שפסק הפרי מגדים באשל אברהם, על כל פנים הברכות אינן מןכבות:

שער הציון

(א) עלת תמיד ופרי מגדים: (ב) הרושי ר' עקיבא איגר: (ג) מגן אברהם: (ד) אמרונים: ד (טו) שי"א ותגרא"א לקמן בסיומן רטו סעיף י: (טז) שי"א: (י) פרי מגדים: (יא) ביצה טו: ה (יט) מפלג מנה, ברכות כו ברבי יוחיא, עין שם: (כ) אליה רבה ופרי מגדים: (כא) פרי מגדים: (כב) עין בבאור הלכה: (כג) פרי מגדים:

לוח עמוד הימני: יום ב באב תשסב * יום ו תמוז תשסו * שב"ק יב סיון תשעב * יום א יאר תשעו * יום ב בר ניסן תשפב